

Gratia

Gratia nisi gratis est, non est gratia
«Om nåden inte är gratis, är det ingen nåd»
Augustinus

Kyrkoblاد – Evangelisk–lutherska bekännelsekyrkan
Kirkeblad – Den Evangelisk lutherske bekjennelseskirke

Nr 1 - 2019 årgang 23

Darbringung Christi, byzantinisch, Goldzellschmelz; 12. Jh. Kunstgewerbemuseum Berlin

GRATIA

ELBK är en kyrka med församlingar i Sverige och Norge. För oss är Bibeln Guds eget ord. ELBK är en evangelisk luthersk kyrka för att Bibeln är källan till tro, lära och bekännelse. ELBK har de lutherska bekännelseskriifterna som en god och nyttig sammanfattning av vad Bibeln lär.

<https://elbk-org.danaweb1.com>
post@elbk.org

Redaksjonssekretær:

Gunnar Hjorthaug.
gunnar.hjorthaug@icloud.com

Kirkestyret:

Asbjørn Hjorthaug, formann/
ordf.
Åke Malander.v.form.
Jan-Erik Andersson, kasserer/
kassör
Nils Svensson.
Kjell Rydh.v.sekr.
Kirkestyrets adr: Rugdeveien 3
N-1823 Knapstad.
Mob.tlf +4799218203

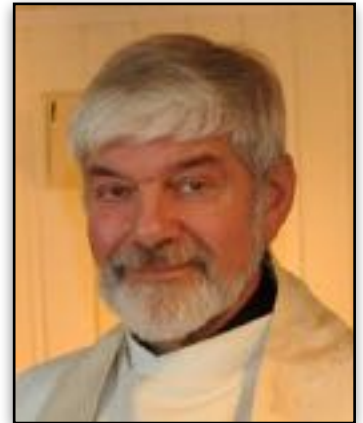
Kyrkans sv. bankgironr
5633-5136
Kirkens no.bankkontonr.
1135.10.53102

Menigheter/Församlingar:

S:t Matteus ev luth förs.,
Uppsala
S:t Johannes ev luth förs.,
Yxenhult
S:t Andreas ev.luth förs.,
Skellefteå
Kh Åke Malander,

«I hellige fastetider»

Begrepet «faste» møter vi flere steder både i Det gamle og Det nye Testamentet. Bønn og faste henger sammen. Det blir en del av kommunikasjonen med Gud. Men faste henger også sammen med kamp og strid, sorg og anger. Når fastetiden er før påske, så er det en forberedelsestid der vi rett skal betrakte hvorfor Jesus måtte lide og dø for våre synder, men også at dagen nærmer seg da han som seierherre over døden, synden og djevelen stod opp av graven.

Fastetiden med dens tekster vil at vi skal få rett innsikt i hvor stort det er at Jesus roper ut på korset: Det er fullbrakt! Dette er et rop om at Jesu soning for mine synder var vellykket. Det er min stedfortreder som henger der jeg skulle ha hengt. Han tok min dødsstraff på seg og seiret i mitt sted. Synden er ikke lenger et hinder for at jeg ved troen blir et Guds barn.

Adam og Eva, hele menneskeslekten som ble jaget ut av Edens hage, bort fra Gud og atskilt fra Gud, kan nå få komme tilbake igjen siden Jesus Guds Sønn, har gjort opp for våre synder for tid og evighet. Dette eier jeg ved troen. Troen er dette at jeg tar imot Jesus når han sier til meg: Dine synder er forlatt. Min gjerning forårsaker ikke at Jesus tilgir meg mine synder, men Jesus åpner mine øyne slik at jeg ser at det han gjorde på Golgata var for meg. Troen gir seg da uttrykk i et «Takk Jesus, at det var for meg». Dette kunne jeg ikke se og fatte ut fra meg selv, han måtte åpenbare det for meg.

Alt dette fikk jeg i dåpen som et lite barn da jeg ble døpt i Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn. Som et lite barn kan jeg vel ikke forstå noen ting? Paradokset er at i møte med evangeliet er vi som små, hjelpeløse barn hele livet. Vi kan ingen ting, ser ingen ting, forstår ingen ting av Guds ufattelige nåde. Han må hele tiden vise oss det og åpenbare det for oss. Gud bruker våre øyne, våre ører, vår munn via nådemidlene for at vi skal få mat og næring til troen gjennom evangeliet. Så har han gitt oss en kirke der ordet forkynnes rett og sakramentene forvaltes etter Guds ord.

Fastetidens tekster viser hvordan Gud arbeider med oss for å holde oss fast som sine barn. Først av alt formaner vi til å prioritere rett. «*Dere skal ikke samle skatter på jorden, hvor møll og mark ødelegger, og hvor tyver bryter inn og stjeler.*» (Matt 6,19). For husk: «*Søk først Guds rike og hans rettferdighet, så skal dere få alt det andre i tillegg.*» Matt 6,33.

Asbjørn Hjorthaug

Gamla testamentet i Nya testamentet

Säg mig, vem talar profeten om här? Om sig själv eller om någon annan? (Apg 8:34).

Att se Kristus i Skrifterna var för apostlarna och den tidiga kyrkan själva nyckeln till Gamla testamentet.

Kyrkofadern Augustinus säger: Nya testamentet är dolt i det Gamla, det Gamla är uppenbart i det Nya.

Jesu undervisning

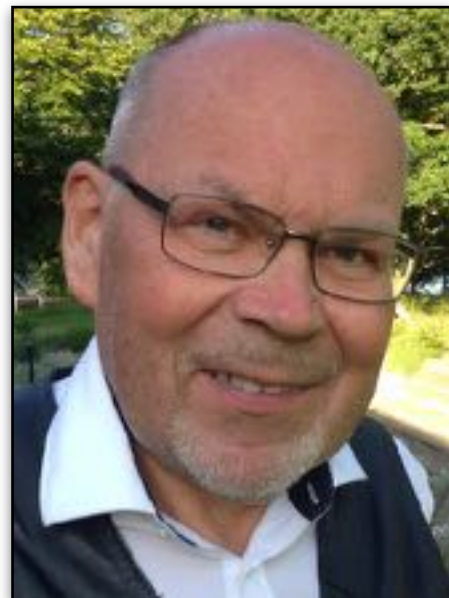
I vår tid tänker man gärna att Gamla testamentet bara kan förstås utifrån sin främre orientaliska bakgrund och den judiska tankevärlden. Kristendomen anses visserligen ha sina rötter i Gamla testamentet, men kristen tro svarar inte alls mot det ursprungliga syftet med denna skrifsamling. De predikningar av apostlarna som finns i Apostlagärningarna utesluter dock en sådan tanke. Enligt Nya testamentet är Jesu hela verk nedlagt i Gamla testamentet. Jesus visade sina lärjungar till de gammaltestamentliga löfterna om den messianska tiden och det Nya förbundet. Han säger: ”Ni forskar i skrifterna därför att ni tror att de kan ge er evigt liv. Just dessa vittnar om mig” (Joh 5:39). Jesus präntade under flera år in i sina apostlar

budskapet att Skrifterna handlar om honom och får sin uppfyllelse i honom. I Nasarets synagoga i Luk 4:21 säger Jesus: ”Idag har detta Skriftens ord gått i fullbordan inför era öron.” Han förklarar med detta att det messianska jubelåret nu var inne och att Skrifterna gått i uppfyllelse med honom.

Löftet till Abraham

Trons fader Abraham fick löftet att han skulle bli till ett stort och segerrikt folk: ”Jag skall välsigna dig och göra din ätt talrik som stjärnorna på himlen och som sanden på havets strand, och ditt släkte skall inta sina fienders portar” (1 Mos 22:17). Det var det löftet som Sakarias hade i tanke när han nämner Guds egen ed i orden: ”den ed han svor vår fader Abraham, att rycka oss ur våra fienders hand och låta oss tjäna honom utan fruktan” (Luk 1:73f). Men Guds ed och löfte till Abraham gäller inte bara honom. Arvingar till löftet är alla som delar hans tro: ”Det var inte genom lagen som Abraham eller hans avkomlingar fick löftet att ärva världen, utan genom den rättfärdighet som kommer av tro” (Rom 4:13).

Vilka är då Abraham och hans barn – dessa mot vilka Gud har tänkt på att visa barmhärtighet? Jesus säger: ”Om ni förblir i mitt ord är ni verkligen mina lärjungar. Ni skall förstå sanningen, och sanningen skall göra er fria.” Men han får av ledande judar till svar: ”Vi härstammar från Abraham och har aldrig varit slavar under någon. Vad menar du med att vi skall bli fria?” Jesus svarar: ”Är ni Abrahams barn borde ni göra Abrahams gärningar”

(Joh 8:32 f, 39). – Sanningen var att dessa ledares tankar och gärningar stred mot Abrahams tro, de var helt enkelt inte hans barn, inte i andligt avseende. Men vilka är i så fall Abrahams barn? Paulus svar är kort:

”De som håller sig till tron är Abrahams barn” (Gal 3:7).

Det är alltså Abrahams tro som gäller. Det är den som räknas som rättfärdighet (1 Mos 15:6, Rom 4:4). De som i gamla förbundet avföll från Abrahams tro och föraktade Guds löften var inte Abrahams barn och hade ingen del i rättfärdigheten från Gud, yttre härstamning hjälpte inte. Den som i nya förbundet avfaller från Abrahams tro och föraktar Guds löften är inte heller hans barn och har ingen del i rättfärdigheten från Gud, yttre kyrkotillhörighet hjälper inte. Men löftet till Abraham står kvar. I hans släkte – i löfteslinjen – inlemmas folk i alla länder oavsett yttre härstamning i tron på Jesus som är Guds Messias.

Abrahams reise fra Ur til Canaan - av József Molnár (1821-1899) Hungarian National Gallery

Emmausvandrarerna

Lärjungarna på väg till Emmaus i Lukas 24 visar att de inte hade förstått något av det som skett med Jesus från Nasaret. Han var ju en så mäktig profet i ord och gärning, och de hade ju hoppats att han var den som skulle förlossa och befria Israel. Det märkligaste av allt var att några kvinnor ut deras krets hade varit vid graven men inte funnit kroppen, de hade istället mötts av änglar som sade att han levde.

Jesus som själv hade slagit följe med dem säger då:

Hur oförståndiga är ni inte och tröghjärtade till att tro allt det som profeterna har talat! Måste inte Messias lida detta och så gå in i sin härlighet? Sedan började han gå igenom Moses och alla profeterna och uttydde för dem vad som i alla Skrifterna var sagt om honom.

Frågan: Är Gamla testamentet kristet?, besvaras bäst av dessa lärjungar. När de väl kände igen

Jesus, och han plötsligt försvann ur deras åsyn, sade de till varandra:

”Var inte våra hjärtan brinnande i oss, när han talade med oss på vägen och öppnade Skrifterna för oss!”

Mats Eskhult

Nederstigen till helvetet

I Apostolicum bekänner vi påskens händelser med orden att Jesus Kristus blivit "... pinad under Pontius Pilatus, korsfäst, död och begravnen, nederstigen till helvetet, på tredje dagen uppstånden igen ifrån de döda". Det vi här ska ta fasta på är vad som menas med "nederstigen till helvetet". Det är viktigt att förstå att detta inte innebär ytterligare ett steg i Kristi förnedring, att han efter döden pinades i helvetet på samma sätt som alla ogudaktiga, kristus-förnekare och obotfärdiga syndare hamnar i helvetet efter döden.

I Sverige förkunnades genom Livets Ord på 1980-talet något som kallas JDS-läran, *Jesus Died Spiritually* (Jesus dog andligen). Jesus upphörde enligt denna lära att vara en del av Treenigheten, blev syndig och kom till helvetet, där han plågades av satan tills han föddes på nytt och besegrade den onde och uppstod från de döda. Därmed var försoningen inte slutförd på korset, utan först i helvetet. Tanken att Kristus nedstigit till helvetet för att själv lida där har också tidigare framförts i kyrkohistorien (så Aepinus d. 1553), men strider mot vad som står i Luk. 23:46: "Och Jesus ropade med hög röst: Far, i dina händer överlämnar jag min ande." Gud tog genast hand om honom efter fullbordat verk på korset. Den brist som omnämns i Apg. 2:24, att "Gud har uppväckt honom och löst honom ur dödens vånda" syftar inte på Kristi själ utan på hans kropp, som väntade på att fullkomnas i härlighet. Kristus har visserligen lidit helvetesstraffen, men det gjorde han då han ännu levde och pinades på korset. Det var *då* han led de eviga straffen i vårt ställe.

Kristi nedstigande i helvetet innebär inte ytterligare och ännu djupare förnedring, utan utgör tvärtom det första steget på väg mot hans fullständiga *upphöjande*. Kristus var redan tagen ur sitt lidande när han besökte helvetet. Läran om Kristi nedstigande till helvetet bygger på vad Petrus skriver om detta:

"Så led också Kristus en gång för era synder. Rättfärdig led han i orättfärdigas ställe för att föra er till Gud. Han blev dödad till kroppen men levandegjord genom Anden. I Anden gick han sedan och förkunnade sin seger för andarna i fängelset, för dem som förr hade vägrat lyssna när Gud väntade tåligt under Noas dagar medan arken byggdes. I den blev några få, åtta själar, frälsta genom vattnet" (1 Petr. 3:18–20).

Jesus blev alltså efter det att han lagts i graven levandegjord, såväl till kropp som själ, och begav sig då till "andarnas fängelse", d.v.s. där själar till de otroende människorna hålls i förvar i väntan på den yttersta domen. Där "förkunnade han sin seger". Det här använda verbet (gr. *käryssein*) har neutral innebörd och kan utifrån sammanhanget betyda såväl att predika lagens straffdom (ex. Matt. 3:1, Apg. 15:21, Rom. 2:21) som att predika evangeliets frälsning (ex. Matt. 4:23, 9:35). Frågan infinner sig då vilket slags budskap Jesus predikade för andarna i fängelset. En vanligt förekommande bild i den kyrkliga konsten visar hur Jesus stiger ned till de dödas boning och predikar evangelium, frälsningens budskap, för andarna som där hållits fångna. Dessa befrias därmed och förs av Kristus till de saligas boning. Det finns lite olika varianter av denna grundtanke. Kyrkofadern Origenes (ca 185-ca 254) menade att Kristus frälste alla människor, att hela människosläktet, och t.o.m.

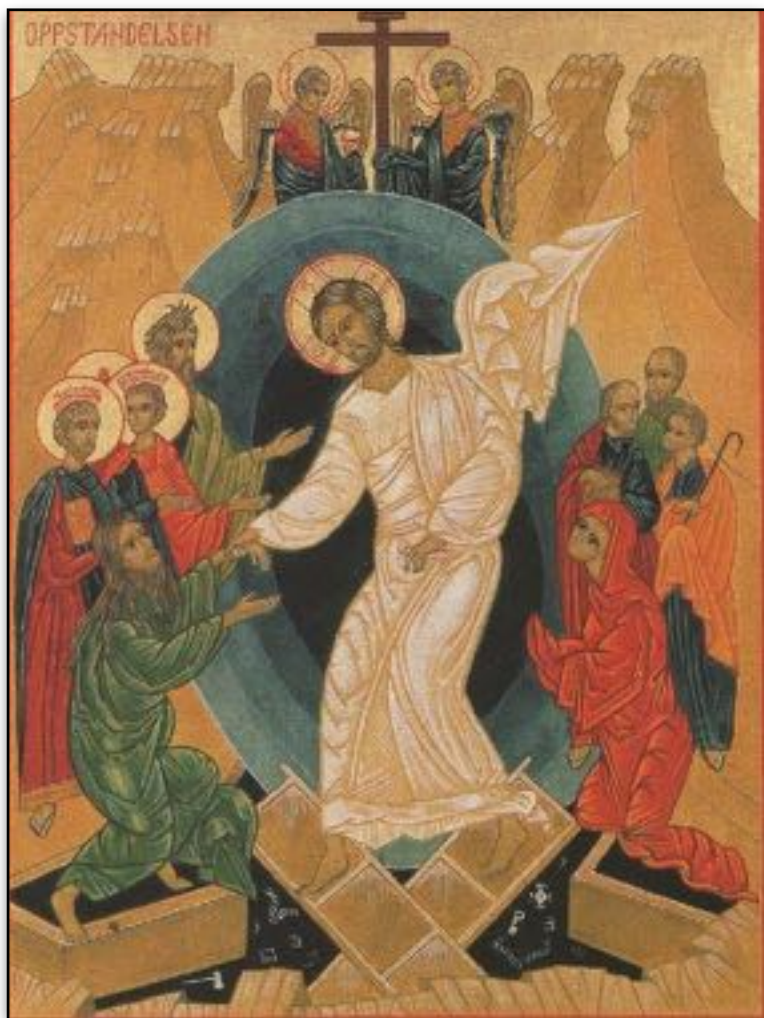
demonerna inkl. djävulen själv, blir saliga. Kyrkan har med rätta tagit avstånd från allfrälsningsläran (gr. *apokatastasis pantân*) och Origenes fördömdes senare vid det andra konciliet i Konstantinopel 553. Andra menar att de ofrälsta själar får en chans till omvändelse efter döden, i synnerhet de som aldrig fick chansen att höra evangeliet här på jorden. Men det ges inga fler chanser till omvändelse efter döden. Man förblir för evigt i den andliga ställning man befann sig i vid döden. När "ett träd faller omkull, mot söder eller norr, så ligger det på den plats där det har fallit" (Pred. 11:3). De romerska katolikerna har den läran, att Kristus nedsteg till den plats i dödsriket, *limbus patrum*, där de heliga fäderna och alla gudfruktiga från gamla förbundet befann sig i väntan på befrielsen genom Kristi frälsningsverk. Under medeltiden framfördes skådespel där Kristus gör en plundringsråd mot helvetet under tiden mellan korsfästelsen och uppståndelsen. Han befriar där de rättfärdigas själar och eskorterar dem i triumffärd till himlen. Detta skådespel framförs alltså i Österns ortodoxa kyrkor på påskafton, alltså på lördagen, dagen före påskdagen. Motivet förekommer också på mängder av ikoner. Men också denna lära är felaktig. Det förstår man t.ex. av vad

som inträffade på förklaringsberget, där Jesus uppenbarade sig i sin härlighet för sina lärjungar Petrus,

Det är inte tal om människor som under sina liv på jorden inte haft tillfälle att höra Guds ord, utan om

förgås. Jesus själv undervisade på exakt samma sätt, då han sade:

”Så som det var under Noas dagar, så ska det vara när Människosonen kommer. Under dagarna före floden åt de och drack, de gifte sig och blev bortgifta ända till den dag då Noa gick in i arken, och de visste ingenting förrän floden kom och ryckte bort dem alla. Så ska det bli när Människosonen kommer. Då ska två män vara ute på åkern. Den ene ska tas med, den andre lämnas kvar. Två kvinnor ska mala vid kvarnen. Den ena ska tas med, den andra lämnas kvar” (Matt. 24:37–41, också Luk. 17:26–27).

Oppstandelsen, Petter Dass-museet, Alstabang kirke, 1999 Høge Aasmundtveit

Jakob och Johannes. Jesus var inte ensam, utan vid sin sida hade han Mose och Elia, som alltså redan levde i salig gemenskap med sin Frälsare (Matt. 17:1–7).

Jesu predikan i helvetet var *inte* evangelium, ett budskap och ett erbjudande om frälsning. Det var tvärtom fråga om en domsförkunnelse, där Jesus proklamerade sin seger över alla sina fiender, de som under sin nådatid på jorden i otro förkastat frälsningens evangelium. Nu får dessa, till grämlse och dom, se honom som segrat, se att Guds löften som de vägrade att tro på visat sig vara sanna. Hela sammanhanget gör detta klart.

sådana som *förhärdat* sig mot Guds ord. De människor som Petrus omtalar är ju sådana som ”förr hade vägrat lyssna när Gud väntade tåligt under Noas dagar medan arken byggdes” (1 Petr. 3:20). Dessa människor framställs framför våra ögon som ett varnande typexempel på människor som kommer att gå under vid Människosonens återkomst. De ställs i motsättning till de få, åtta individer, som räddades genom arken. På samma sätt räddar oss dopet och tron på Jesus från den stora världsundergången i samband med Människosonens återkomst, då hela det bortvända människosläktet ska

Det var alltså de otroende människorna, de hårdnackade, de som hela tiden stod emot evangeliet, som till sist, när Jesus ”blivit levandegjord genom anden” (1 Petr. 3:18) fick se den som de förkastat, den som nu visade sig vara deras domare. Även i övrigt hänvisar sammanhanget i 1 Petr. 3 till att det är lagens domsförkunnelse som Jesus predikar. De kristna förmanas att här på jorden tåligt utstå lidande och håll från den otroende världen i väntan på Guds rättvisa dom som på den yttersta dagen kommer att drabba alla som förföljer hans församling (1 Petr. 3:14–4:7). Denna förmaning till tåligt lidande förstärks av Kristi eget exempel. Hans liv här på jorden var en lidandets tid. Men genast efter att ha gjorts levande inställde han sig inför andarna i fängelset som domare, och han är också den som vid världens slut kommer att visa sig vara den som dömer levande och döda. De kristna som lider här på jorden ska med sin Mästares exempel som förebild hårda ut, tills de får full upprättelse på domens dag. Inte på grund av egen förtjänst, utan enbart för det utrunna blodets skull, med vilket Kristus, vårt Påskalamm, tvättat oss rena från all synd.

Lars Borgström

Enhet forut for kirkefelleskap

Movement). For dette er i strid med

den bibelske lære om, at troen alene kommer *“av forkynnelsen som en hører, og forkynnelsen som en hører kommer ved Kristi ord.”* (Rom 10,17).

Det er også i strid med læren om nådevalget, som Gud gjennomfører *“ved Åndens helliggjørelse og ved tro på sannheten”* (2 Tes 2,13).

10. Om misjonen

Vi tror og lærer, at der vil forbli én hellig kirke inntil verdens ende. Denne kirke er kalt til å drive misjon etter Herrens ord og befaling:

“Meg er gitt all makt i himmel og på jord! Gå derfor ut og gjør alle folkeslag til disipler, idet dere døper dem til Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn, og lærer dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende!” (Matt 28,18-20).

Kirken har til oppgave i gudstjeneste og undervisning å sørge for sine dømte medlemmer med stadig forkynnelse og opplæring i den kristne tro. Samtidig må den energisk fortsette Kristi misjon, som kom for at oppsøke det fortapte (Luk 15; Matt 18,12-14), gav sitt liv for hele verden (Joh 3,16) og sendte sine apostler ut i hele verden. Hans gode vilje er, at *“alle mennesker skal bli frelst og komme til sannhets erkjennelse.”* (1 Tim 2,4).

Han har også sagt: *“Dette evangeliet om riket skal bli forkynt over hele jorden til et vitnesbyrd for alle folkeslag, og så skal enden komme.”* (Matt 24,14).

Misjonens midler er alene de hellige nådemidler, ordet og sakramentene, som skaper tro og vekst som Den Hellige Ånds suverene gjerning, hvor og når Gud vil. Med sikte på dette er det av Gud *“innstiftet en tjeneste med å lære evangeliet og meddele sakramentene. For ved Ordet og sakramentene som midler blir Den Hellige Ånd gitt, han som virker troen”* (Den augsburgske bekjennelse art V). Og presten skal dra omsorg for, at *“sakramentene brukes slik at troen slutter seg til”* (Den augsburgske bekjennelse art XIII).

Vi avviser den forestilling, at alle dømte forblir kristne, og at det derfor ikke er nødvendig å drive misjon. Herren har jo selv sagt, at han er sendt til *“de fortapte får av Israels hus”* (Matt 15,24), likesom apostelen ivrer for, at de, som er falt fra og ikke tror, igjen må podes inn i det sanne vintre for å bli frelst (Rom 11,23).

Vi avviser også den tanke, at kirken vokser og utbres ved menneskelige krefter (Church-Growth-

Kristi kirke vokser og økes ved forkynnelsen av Kristus, inntil evangeliet er forkynt for alle folkeslag, og alle utvalgte er kommet til tro.

“For dette er Herrens bud til oss: Jeg har satt deg til et lys for hedningene, for at du skal være til frelse like til jordens ender. Da hedningene hørte dette, gledet de seg og priste Herrens ord. Og de kom til tro, alle de som var utsett til evig liv” (Apgj 13,47-48).

At de utvalgte tall blir fullt, er ikke ensbetydende med, at kirken i verden vil vokse i utvortes forstand. Tvert imot vil antallet av de utvalgte i de siste tiders trengsel være lite, som Herren sier: *“Men når Menneskesønnen kommer, mon han da vil finne troen på jorden?”* (Luk 18,8).

Partene bak dokumentet (mars 2005): Evangelisk-lutherska Bekännelsekyrkan (ELBK), Lutherska Församlingen i Stockholmsområdet (LFS), Den evangelisk-lutherske Frikirke i Danmark (ELFK) og Finlands Konfessionella Lutherska Kyrka (Suomen Tunnustuksellinen Luterilainen Kirkko STLK).

Såkorn

- en katekismeforklaring til Luthers Lille Katekisme

av Kåre Svebak

Messens under – Guds vei til oss!

En luthersk katekismeforklaring viser vei til *messens under* – til Kristi virksomme nærvær som giveren, Kristus, av nåde rekker oss som guddommelige gaver med Ord og Sakrament. Dette under ”ovenfra” er *Guds frelsesvei* til en fallen og fordømt menneskehet.

Straks står vi overfor en bred emnekrets, men alle emnene er knyttet til Guds rettferdighetserklæring. Den erklærer synderen rettferdig på grunn av Kristi lidende lydighet, mottatt i tro. **Eksempler:** Prekenembetet, frelsens formidling gjennom ytre midler, kirkefelleskap, osv.

Messens under finner sted i Guds falne skaperverk, og underet virker troens gudstjeneste i Guds ordninger for skapelse og gjenløsning. Fra messen sendes døpte til å øve seg i troen i daglige gjøremål som stort sett består av trivielle ting og går upåaktet hen i menneskers øyne. Gjerningens pryde er uansett Guds ord og befaling.

Men hva er det Gud vil når han lar oss erfare feil og mangler, lovens anklage og arvesyndens motkraft i våre liv? Da vil Gud lære oss å øve troen i våre dagligliv, i tillit til hans løfte, at ”hver den som tror og blir døpt, skal bli frelst”, Mk 16:16. Guds løfte gir den frimodighet som

søker hans gaver i Ord og Sakrament. Det er til meg også. Guds løfter lokker og drar dit kristne samles for å ihukomme Kristi velgjerninger, bekjenne, takke og be. Når troen øves, blir vi minnet om Sønnens lydighet i Jesu tjenerskikkelse, og så tjener vi vår neste *allikevel* (se Hustavlen).

Lære for livet

Martin Luther († 1546) brukte katekismen livet ut. Hvorfor? Selv viste han til gudsordene. Med dem **underviser Gud** hele tiden, så lenge verden står. Hvorfor skulle da *jeg* anse meg ferdig med ordene?

Den Hellige Skrift formidler gudskunnskap ”utenfra” – i et *personforhold*. Vi lærer Gud å kjenne gjennom ordene i en bevitnet historie. De gir basiskunnskap om Gud, mennesket og verden. Den Gud vi lærer å kjenne gjennom Jesus Kristus, er åpenbaringsordets Gud.

Gud søker vårt *gjensvar*, og i Lille Katekisme er det mange av dem: – ”sette all vår lit til ham”, ”frykte og elske ham”, ”takke og love ham, tjene og lyde ham”, ”Han er min Herre”, osv. Troens gjensvar er kort og enkelt framstilt i Luthers forklaringer ”for vanlige mennesker og lekfolket, som for sin frelses skyld som kristne må kunne gjøre forskjell på ren og falsk lære”.

Hovedsaken gjelder Kristi person og verk, og forskjellen mellom lov og evangelium. Fremdeles forsvarer

Lille Katekisme sin status som ”*lekmannsbibelen*”.

Luther la vinn på å be katekismen hver dag sammen med barna sine. I innledningen til Store Katekisme skrev han, at han som var doktor og predikant, gjorde

”som et barn som man underviser i katekismen.

Jeg leser og gjentar høyt ord for ord, om morgenen, og når jeg ellers har tid, de Ti bud, Troen, Fader vår, salmer m m. Og framdeles må jeg daglig lese og studere og kan allikevel ikke bestå som jeg ønsket, men må stadig være et barn og en disippel av katekismen og er det så gjerne.

Men /.../ hovne jyplinger vil med en eneste gjennomlesning straks være de lærdeste blant doktorer, mener seg å kunne alt og trenger ikke mer. /.../ de er ikke redde for å falle, og så er de i virkeligheten falt på en grueligste måte allerede. Det var godt om de ble barn igjen og tok til med å lære den ABC-en som de mener å ha blitt ferdig med for lenge siden...”